



**Grad Sarajevo**  
**City of Sarajevo**

Bosna i Hercegovina  
Federacija Bosne i Hercegovine  
Kanton Sarajevo  
Grad Sarajevo  
**GRADSKO VIJEĆE**

Broj:  
Sarajevo, \_\_.\_\_.2024. godine

Na osnovu člana 31. stav (1) tačka b) i člana 77. stav (1) Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 7/23), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na \_\_. sjednici održanoj dana \_\_.\_\_.2024. godine, primilo je k znanju

Informaciju o provedbi Akcionog plana rodne ravnopravnosti 2022.-2024.

**PREDSJEDAVALJUĆI GRADSKOG VIJEĆA**

**Jasmin Ademović**

**Adresa:** Hamdije Kreševljakovića 3  
71 000 Sarajevo  
**Tel.:** +387 33 216 659  
**Fax:** +387 33 205 874  
**Email:** [gsgv@sarajevo.ba](mailto:gsgv@sarajevo.ba)  
**Web:** [gradskovijece.sarajevo.ba](http://gradskovijece.sarajevo.ba)





**Grad Sarajevo**  
**City of Sarajevo**

Bosna i Hercegovina  
Federacija Bosne i Hercegovine  
Kanton Sarajevo  
Grad Sarajevo  
**GRADONAČELNICA**

**Informacija**  
**o provedbi Akcionog plana rodne ravnopravnosti 2022.-2024.**

**Predlagač:** Gradonačelnica  
**Obrađivač:** Gradska služba za lokalnu samoupravu

**Sarajevo, septembar 2024. godine**

**Adresa:** Hamdije Kreševljakovića 3

71 000 Sarajevo

**Tel.:** +387 33 407 443

**Fax:** +387 33 208 341

**Email:** [grad@sarajevo.ba](mailto:grad@sarajevo.ba)

**Web:** [www.sarajevo.ba](http://www.sarajevo.ba)



## **Uvod**

U Ustavu Bosne i Hercegovine, kao i entitetskim Ustavima, ravnopravnost spolova navedena je kao jedna od odrednica ljudskih prava, pa je u skladu s njom i u skladu sa Pekinškom deklaracijom koju je BiH potpisala 1995. godine, usvojen i Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini koji uređuje, promovira i štiti ravnopravnost spolova, te garantuje jednake mogućnosti svim građankama i građanima u svim sferama društva.

Evropska povelja o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou podrazumijeva da u jednom društvu, zajednici ili organizaciji postoje jednake mogućnosti za žene, muškarce i osobe drugačijih rodnih identiteta za doprinos kulturnom, političkom, ekonomskom i socijalnom napretku, kao i da imaju jednake mogućnosti da uživaju sve koristi i dobrobiti od napretka zajednice u kojoj žive i rade.

Međunarodni i nacionalni pravni okviri stvorili su ambijent, pravne uslove, ali i obavezu izrade Akcionog plana rodne ravnopravnosti Grada Sarajeva.

U mjesecu februaru 2022. godine, na 12. sjednici Gradskog vijeća Grada Sarajeva usvojen je Akcioni plan rodne ravnopravnosti 2022.-2024. godina.

Grad Sarajevo je snažno opredijeljen za djelovanje i insistiranje na poštivanju principa jednakosti i ravnopravnosti spolova u skladu sa važećim međunarodnim i domaćim pravnim okvirima, trajno insistira i podcrtava stav da je potrebno, shodno i Evropskoj povelji o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou, čiji je Grad Sarajevo supotpisnik, da u jednom društvu, zajednici ili organizaciji postoje jednake mogućnosti za žene, muškarce i osobe drugačijih rodnih identiteta, za doprinos kulturnom, političkom, ekonomskom i socijalnom napretku, kao i da sve jedinice imaju jednake mogućnosti da uživaju koristi i dobrobiti od napretka zajednice u kojoj žive i rade.

U proteklom periodu Grad Sarajevo je radio na tome da se aktivnosti implementacije donesenog Akcionog plana sufinansiraju, kako iz budžeta Grada Sarajeva, tako i iz donatorskih sredstava (sredstva iz projekata i aktivnosti lokalnih organizacija civilnog društva, direktno vezanih i uključenih u rad na implementaciji Akcionog plana), te zalaganjem i drugih relevantnih aktera, imajući u vidu da je za realizaciju projekata iz Akcionog plana rodne ravnopravnosti Grada Sarajeva bilo potrebno angažovanje značajnih finansijskih sredstava koja Grad Sarajevo kao lokalna zajednica ne može sam obezbijediti.

Najveći problem koji se pokazao prilikom provedbe Akcionog plana bila su neriješena pitanja vezana za status Grada Sarajeva kao glavnog grada i jedinice lokalne samouprave, a naročito pitanja konkretizacije nadležnosti, te finansiranja svih poslova koji pripadaju Gradu, što se pokazalo kao otežavajući faktor i na polju djelovanja na implementaciji ovog Akcionog plana, te trajni izazov za zajednicu u cjelini

Akcioni plan rodne ravnopravnosti Grada Sarajeva utvrđuje ciljeve, mjere i aktivnosti koje će doprinijeti unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Gradu Sarajevu. U dokumentu su identifikovani prioriteti djelovanja, određeni su nosioci aktivnosti, vremenski okvir za njihovu realizaciju, kao i indikatori u ostvarivanju ciljeva za postizanje rodne ravnopravnosti.

Ovaj Akcioni plan je doprinos primjeni Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH i Evropske povelje o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou, jer je njegova namjena da obezbijedi primjer svim drugim jedinicama lokalne samouprave, organizacijama civilnog društva i poslovnim subjektima u zajednici da i oni ugrade principe jednakosti i ravnopravnosti spolova u svoj rad i djeluju na društveno odgovoran način.

## Programi

Grad Sarajevo je u saradnji sa Udruženjem „Žene ženama“ implementirao projekat „Grad ravnopravnosti – ostvarivanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou“, a koji je podržan od strane FIGAP-a. Projekat je omogućio upoznavanje predstavnica i predstavnika gradskih uprava (Grad Sarajevo i Istočno Sarajevo), zastupnica i zastupnika gradskih vijeća/skupština te predstavnika općina Novi Grad, Centar, Novo Sarajevo i Istočna Ilidža i civilnih inicijativa sa Evropskom poveljom o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou. Šira javnost je bila uključena kroz dostupnost svih informacija o projektu i projektnim aktivnostima putem web portala gradravnopravnosti.net koji je ujedno bio i mjesto za komentare i prijedloge, ali i umrežavanje aktera na lokalnom nivou, te štampanih materijala.

Potpisivanje Evropske povelje o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou od strane gradonačelnika Grada Sarajeva načinjen je korak ka usvajanju i implementaciji prvog Akcionog plana rodne ravnopravnosti Grada Sarajeva.

Važnost prvog Akcionog plana ogledala se u saradnji nevladinog i vladinog sektora, u konkretnom slučaju u saradnji Grada Sarajeva i Udruženja „Žene ženama“ na rješavanju konkretnog problema, odnosno podizanju nivoa rodne ravnopravnosti. Još jedna bitna karakteristika ovog projekta jeste saradnja Grada Sarajeva i Grada Istočnog Sarajeva koji su zajednički radili na implementaciji istog, ali i produblivanju i jačanju saradnje kako u ovoj, tako i u drugim oblastima.

Evropski savez općina i gradova pružio je podršku i uključio Grad Sarajevo na listu evropskih gradova ravnopravnosti.

Također, Grad Sarajevo je član Femcities mreže, te su predstavnice Gradske uprave Grada Sarajeva u nekoliko navrata prisustvovala seminarima i konferencijama organizovanim u sklopu Femcities mreže.

Obavljena je i studijska posjeta Gradu Beču povodom manifestacije „Girl's Day“ koja za cilj ima, pored ostalog, i borbu protiv predrasuda o tipično ženskim ili muškim zanimanjima.

Dakle, Grad Sarajevo kroz implementaciju raznih projekata i aktivnosti već godinama aktivno radi na poboljšanju stanja u oblasti ravnopravnosti spolova, od održavanja tematskih sjednica Gradskog vijeća na temu Jednakopravnost spolova sa ciljem doprinosa razbijanju stereotipa i jačanju pozicije žene u našem društvu, a što je i jedan od uslova za ulazak BiH u Evropsku uniju, preko raznih projekata u kojem je Grad Sarajevo bio jedan od partnera, kao što su:

- Projekat „Košnica“ – program jačanja mladih liderki u omladinskim organizacijama, a kojeg je provodilo Udruženje KULT i Udruženje BH Expert (BHXP), koji je imao za cilj doprinijeti emancipaciji i samopouzdanju djevojaka, njihovoj svijesti o važnosti aktivnog uključivanja u demokratskom društvu i kreiranju novih partnerskih odnosa s lokalnim udruženjima i vlastima, te povećanju zastupljenosti žena u bh. društvu;

- U saradnji sa Fondacijom lokalne demokratije implementiran je i projekat „Grad Sarajevo – Sigurna zajednica“ koji je imao za cilj dobivanje uvida u (ne)sigurnost na području općine Novi Grad sa aspekta nasilja nad ženama, a naročito djevojkama. U partnerstvu sa ovom organizacijom, Grad Sarajevo kontinuirano svake godine finansijski pomaže rad „Sigurne kuće“ u Sarajevu.

Komisija za jednakopravnost spolova je stalno radno tijelo Gradskog vijeća Grada Sarajeva. U trenutnom sazivu Gradskog vijeća od 28 vijećnika svega je 8 žena. Pozitivni pomak u pogledu rodne ravnopravnosti se ogleda u tome da se u rukovodstvu Grada Sarajeva, kada je u pitanju trenutni saziv, nalaze tri žene od kojih je jedna na čelu Grada Sarajeva, te predstavlja drugu gradonačelnicu u historiji Grada. U kontekstu uprave i administracije, oblast rodne ravnopravnosti je, pored drugih, u nadležnosti Gradske službe za lokalnu samoupravu.

Aktivnosti u Službi za lokalnu samoupravu, a u vezi sa implementacijom projekata iz Akcionog plana rodne ravnopravnosti, odvijale su se i kroz Službu za održivi razvoj, i to učešćem uposlenica Službe za lokalnu samoupravu na radionicama koje su za temu imale provođenje aktivnosti akcionog plana rodne ravnopravnosti, a koje su se provodile u periodu oktobar-novembar 2022. godine. Tema ovih radionica je bila „Pristup pravima žena kroz informisanje i angažman sa vlastima u Gradu Sarajevu i njegovim općinama“, u organizaciji Grada Sarajeva, u sklopu realizacije projekta ACCESS, zajedno sa Kanadskim fondom za lokalnu inicijativu. Ovaj projekat je okončan organizacijom Konferencije, u sklopu implementacije projekta ACCESS – Pristup pravima za žene kroz informisanje i angažman sa vlastima u Gradu Sarajevu i njegovim općinama, koja se održalo 09.12.2022. godine. Tema konferencije je bila Ženska ljudska prava, a održana je u formi panel diskusije uz učešće renomiranih eksperata iz oblasti zaštite ljudskih prava, profesora Pravnog fakulteta u Sarajevu, predstavnika Kanadske ambasade i Grada Sarajeva. Realizacijom gore navedenih aktivnosti ostvareni su i pojedinačni ciljevi zacrtani Akcionim planom rodne ravnopravnosti.

### Implementacija

Aktivnosti Grada Sarajeva na implementaciji Akcionog plana rodne ravnopravnosti za period 2022.-2024. godine provodile su se kroz dole navedene ciljeve:

<b>Cilj 1. Edukacija i podizanje svijesti o pitanjima rodne ravnopravnosti, naročito u vezi marginaliziranih grupa</b>				
<b>Projekat/aktivnosti/mjera</b>	<b>Nosilac/partner/ odgovorna institucija</b>	<b>Indikatori</b>	<b>Vrijeme realizacije</b>	<b>Potrebna sredstva/izvori finansiranja</b>
Edukacija o pitanjima rodne ravnopravnosti, problem ljudskih prava u zajednici i ženska ljudska prava	Nosilac: Grad Sarajevo Partner: 4 gradske općine i nevladine organizacije	Održane 4 radionice o pitanjima rodne ravnopravnosti, problem ljudskih prava u zajednici i ženska ljudska prava	Novembar 2022. godina	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva Donatorska sredstva (Kanadski fond za lokalne inicijative)
Poboljšanje komunikacije i saradnje sa relevantnim institucijama i različitim nivoima vlasti sa posebnim akcentom na potrebe rodne ravnopravnosti u vezi marginaliziranih grupa	Nosilac: Grad Sarajevo Partner: 4 gradske općine i nevladine organizacije	Održano 5 dana „Otvoreni vrata“ sa akcentom na informisanje o besplatnoj pravnoj pomoći i pristupu pravima u svakoj od općina/nevladinih organizacija	Februar 2023. godina	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva Donatorska sredstva (Kanadski fond za lokalne inicijative)
Uključivanje i podrška programima i projektima te inicijativama partnerstvima sa institucijama sistema i	Nosilac: Grad Sarajevo Partneri: nevladine organizacije	Podnijete 4 zajedničke aplikacije na temu osnaživanja marginaliziranih	Tokom 2023. godine	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva

organizacijama civilnog društva		skupina (žena i djece)		Donatori (strani i domaći)
Organizovanje javnih tribina i okruglih stolova na temu ravnopravnosti spolova, provođenja ZORS-a BiH	Nosilac: Grad Sarajevo Partneri: nevladine organizacije	Organizacija konferencije na temu rodne ravnopravnosti sa akcentom na žene i djevojčice	09. decembar 2022. godine	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva Donatorska sredstva (Kanadski fond za lokalne inicijative)
Uspostavljanje saradnje i koordinacija lokalnih zajednica Grada Sarajeva kroz kreiranje zajedničkih lokalnih programa te inicijativa na temelju utvrđenih potreba (Akcioni planovi)	Nosilac: Grad Sarajevo Partneri: jedinice lokalne samouprave (4 gradske općine)	Zajednička implementacija projekta ACCESS- prava žena kroz informisanje i angažman sa organima vlasti u Gradu Sarajevu i njegovim općinama	2022.-2023. godina	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva Donatorska sredstva (Kanadski fond za lokalne inicijative)
Obilježavanje važnih datuma u vezi sa rodnom ravnopravnošću	Nosilac: Grad Sarajevo	Organizacija konferencije „Ženska ljudska prava“, na dan obilježavanja ljudskih prava	Decembar 2022. godine	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva Donatorska sredstva (Kanadski fond za lokalne inicijative)
Lobiranje i zagovaranje za uvođenje rodne statistike u praksu, općenito i posebno za marginalizirane grupe kroz dosljednu implementaciju Zakona o ravnopravnosti spolova BiH	Nosilac: Grad Sarajevo Partner: nevladina organizacija TANA 21	Urađena analiza/studija rodne statistike kroz projekat.  Kroz organizaciju Dana otvorenih vrata te konferenciju „Ženska ljudska prava“, zagovarali smo za bolji položaj i status žena u društvu, te edukaciju svih	2022.-2023. godina	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva Donatorska sredstva (Kanadski fond za lokalne inicijative)

		marginaliziranih lica.		
--	--	---------------------------	--	--

**Cilj 2. Ostvarenje većeg stepena ravnopravnosti spolova u društvu-ekonomskim oblastima iz nadležnosti Grada Sarajeva**

Poboljšavanje uslova za unapređenje zdravlja i socijalne dobrobiti žena i muškaraca u Gradu Sarajevu, uključujući prevenciju	Nosilac: Grad Sarajevo Partner: nevladin sektora, organizacije civilnog društva	Predali 6 projektnih aplikacija koje za cilj imaju poboljšavanje uslova za unapređenje zdravlja i socijalne dobrobiti žena i muškaraca u Gradu Sarajevu, uključujući prevenciju	2023.godina	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva  Donator
Prevencija i zaštita od nasilja u porodici- Podrška programima i projektima prevencije i zaštite od nasilja	Nosilac: Grad Sarajevo  Partneri: Organizacije civilnog društva, općine, akademska zajednica i nevladine organizacije	Obučeno 25 osoba na temu prevencije i zaštite od nasilja u porodici	2022./2023. godina	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva  Donator (Kanadski fond za lokalne inicijative)
Podrška programima i projektima čiji su sadržaji usmjereni na prevenciju bolesti i očuvanje zdravlja	Nosilac: Grad Sarajevo Partner: Organizacije civilnog društva, nevladine organizacije, javne institucije	Predato 6 aplikacija	2023. godina	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva  Donator: EU, Ambasade, Višegradaska grupa
Povećavanje mogućnosti u obrazovanju i zapošljavanju	Nosilac: Grad Sarajevo	Kroz projekte zaposleno 13 osoba	2022.-2024. godine	Donatori: EU, ambasade
Poboljšati saradnju Grada, ovlaštenih institucija i organizacija civilnog društva kroz partnerske odnose u smislu podrške programima i	Nosilac: Grad Sarajevo	Kroz projekat IVA uposlena 1 ženska osoba. Kroz projekat ACCESS angažovano 7 ženskih osoba.	2022./2024.	Donatori: EU, ambasade

projektima za zapošljavanje teže uposlivih kategorija, posebno žena. Podrška programima cjeloživotnog učenja.				
Poboljšavanje uslova za unapređenje zdravlja i socijalne dobrobiti žena i muškaraca u Gradu Sarajevu, uključujući prevenciju	Nosilac: Grad Sarajevo Partneri: organizacije civilnog društva, međunarodne organizacije, Gender Centar FBiH, Komisija za jednakopravnost spolova GV i općine		2022.-2024. godine	Budžet Grada Sarajeva i donatorska sredstva
Podrška programima i projektima čiji su sadržaji usmjereni na prevenciju bolesti i očuvanje zdravlja	Nosilac: Grad Sarajevo Partneri: organizacije civilnog društva, međunarodne organizacije, Komisija za jednakopravnost spolova GV i općine	Broj iniciranih, implementiranih i podržanih programa i projekata (najmanje 3) 1 projekat godišnje	2022.-2024. godine	Sredstva iz budžeta Grada Sarajeva, sredstva iz budžeta općina, donatorska sredstva

### **Cilj 3. Uspostavljanje mehanizma za programsko i rodno odgovorno budžetiranje u Gradu Sarajevu**

Prikupljanje statističkih podataka na nivou Grada Sarajeva razvrstanih po spolu.	Nosilac: Grad Sarajevo Partneri: Nevladine organizacije	Broj projekta na kojima su se prikupljali statistički podaci - 3 projekta	2022./2023	Donator (Kanadski fond za lokalne inicijative)
Podizanje svijesti o potrebi i korisnosti rodne statistike, te dosljednoj implementaciji Zakona o	Nosilac: Grad Sarajevo Partneri: Nevladine organizacije	Broj ljudi koji su učestvovali u 3 projekta 300	2022./2024.	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva Donatori: EU, Ambassade,



ravnopravnosti spolova u BiH				
Edukacija zaposlenih u lokalnoj samoupravi o rodnom konceptu, rodnoj analizi i obavezama proizišlim iz ZORS-a BiH (Dio trinaesti-obaveze nadležnih organa vlasti član 24.)	Nosilac: Grad Sarajevo  Partneri: Jedinice lokalne samouprave	20 educiranih državnih službenika kroz projekat ACCESS	2022	Sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva  Donatori: Kanadski fond za lokalne inicijative

U periodu 2022. - 2024. godina, Grad Sarajevo provodio je aktivnosti na poboljšanju uslova za unapređenje zdravlja i socijalne dobrobiti žena i muškaraca, kao i programima čiji sadržaji su usmjereni na prevenciju bolesti i očuvanje zdravlja.

### 2022. godina

- Odlukom o izmjenama Odluke o odobravanju sredstava s pozicije Tekuća rezerva, broj 01/14-11-7896-2/22, od 08.12.2022. godine JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ odobrena su sredstva u iznosu od 30.000,00 KM za nabavku videolaringoskopa.
- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstava iz Budžeta Grada Sarajeva za 2022. godinu, broj: 01/14-11-7128-1/22 od 14.12.2022. godine, JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ odobrena su sredstva u iznosu od 93.000,00 KM za nabavku ultrazvučnog aparata za Odjel za ginekologiju i akušerstvo.

### 2023. godina

- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstava iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/14-11-7282-2/23 od 15.11.2023. godine, JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“, odobrena su sredstva u iznosu od 50.000,00 KM za sanaciju podova na Odjeljenju za radiološku dijagnostiku.
- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstava iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/07-11-7257-3/23 od 13.11.2023. godine, JU „Zavod za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo Prim. dr. Silva Rizvanbegović“, odobrena su sredstva u iznosu od 20.000,00 KM za nabavku laboratorijske opreme.
- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstava iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/07-11-4213-2/23 od 16.06.2023. godine, Udruženju osoba oboljelih i liječenih od tumora dojke *Renesansa* odobrena su sredstva u iznosu od 10.000,00 KM za obnovu poplavljenog prostora Kuće ljudskih prava koji koristi ovo Udruženje.

- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/07-11-2651-2/23 od 19.06.2023. godine, Udruženju „Zajedno smo jedno“, odobrena su sredstva u iznosu od 10.000,00 KM za adaptaciju prostora, opremanje i provođenje aktivnosti Think Pink Centra, kao što su sve vrste psihosocijalne potpore za žene liječene i oboljele od karcinoma dojke, tjelovježbe, nutricionističko savjetovalište, konsultacije s medicinskim stručnjacima, edukacije i trening.
- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/04-11-2576-2/23 od 04.04.2023. godine, Udruženju „Zajedno smo jedno“, odobrena su sredstva u iznosu od 10.000,00 KM za realizaciju Utrke za život/Race for the Cure, te aktivnosti organizovanja besplatnih mamografskih pregleda za žene u potrebi, pripremu i uručivanje Paketića prve pomoći za svaku novooperisanu ženu od karcinoma dojke u Bosni i Hercegovini.
- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/04-11-2091-1/23 od 03.04.2023. godine, Udruženju za podršku ženama oboljelim i liječenim od karcinoma i ženama s ratnim traumama „KreArtivci“ odobrena su sredstva u iznosu od 5.000,00 KM podršku redovnim aktivnostima Udruženja.
- Ugovorom o realizaciji sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/10-11-7562-3/23 od 05.12.2023. godine, Udruženju za promociju zdravlja i prevenciju bolesti Hope, odobrena su sredstva u iznosu od 5.000,00 KM za manifestaciju *Europska sedmica testiranja na HIV i virusne hepatitise 2023. godine*.

Podrškom održavanju navedene manifestacije, Grad Sarajevo ispunjava dio obaveza iz Pariške deklaracije u okončanju epidemije AIDS-a, čiji je potpisnik, a naročito dio Deklaracije koji se odnosi na to da 95% osoba bude pravovremeno dijagnosticirano u ranoj fazi bolesti.

- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/04-11-1638-1/23 od 17.02.2023. godine, Udruženju „No gluten“ KS dodijeljena su sredstva u iznosu od 10.000,00 KM za nabavku bezglutenskih namirnica članovima Udruženja.
- Ugovorom o realizaciji odobrenih sredstva iz Budžeta Grada Sarajeva za 2023. godinu, broj: 01/04-11-567/23 od 22.02.2023. godine Udruženju oboljelih od Morbus Crohna i ulceroznog kolitisa u Bosni i Hercegovini, odobrena su sredstva u iznosu od 10.000,00 KM u svrhu finansiranja redovnih programskih aktivnosti udruženja, kao i davanje konkretne pomoći oboljelim.
- Uzimajući u obzir značaj centara za zdravo starenje koji okupljaju žene i muškarce treće životne dobi, u Budžetu Grada Sarajeva za 2023. godinu realizirana su sredstva za rad devet centara za zdravo starenje na području četiri gradske općine, u iznosu od 40.000,00 KM. Sredstva su raspoređena shodno broju korisnika u svakom centru.

Općine na području grada Sarajeva uspostavile su centre za zdravo starenje u svrhu promocije zdravlja, poboljšanje kvaliteta života osoba treće životne dobi i njihove socijalne uključenosti u zajednicu.

Osobe treće životne dobi odlaskom u penziju dolaze u situaciju da se osamljuju i zatvaraju u svoje domove, što može dovesti do narušavanja njihovog psiho - fizičkog zdravlja.

Centri u svom radu uključuju multidisciplinarni tim profesionalaca iz područja medicine, kao i volontera iz drugih disciplina, znanja i vještina. U centrima se pružaju usluge iz domena

zdravstvene i socijalne zaštite, kao što su zdravstvena edukacija, informisanje, individualni savjet, rad u grupi, učešće u sekcijama, promotivnim akcijama u zajednici te radne i okupacione terapije, terapijske vježbe, fizikalne terapije. Sve aktivnosti provode se kako bi se što većem broju građanki i građana treće životne dobi omogućilo aktivno i zdravo starenje i pružila mogućnost da osjećaju pripadnost društvu i da društvo brine o njima, da nisu sami.

<b>Općina</b>	<b>Udruženje</b>
<b>OPĆINA STARI GRAD</b>	Udruženje za promociju i unapređenje zdravlja „Generacija“
<b>OPĆINA CENTAR</b>	Udruženje „Zdravo živi/sretno stari“
	Udruženje za promociju i unapređenje zdravlja „Generacija“
<b>OPĆINA NOVO SARAJEVO</b>	Udruženje „Partnerstvo za javno zdravlje“
<b>OPĆINA NOVI GRAD</b>	Udruženje „Out loud“ – Na sav glas

### **Nasilje u porodici/femicid**

U 2023. godini, uslijed stravičnog ubistva Nizame Hećimović u Gradačcu, jednog u nizu ubistava žena, bosanskohercegovačko društvo se suočilo sa strašnom činjenicom da izazov borbe protiv nasilja u porodici i femicida koji nažalost još uvijek nije zakonski adekvatno sankcionisan, ulazi u fokus spoznaje o neefikasnosti i nedovoljnosti ranije preduzimanih aktivnosti, unutar društvenog sistema u cjelini i svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini. Grad Sarajevo je osudilo ovaj zločin i naglasio važnost suzbijanja femicida, kao najekstremnijeg oblika rodno uvjetovanog nasilja, uz isticanje hitne potrebe za pooštavanjem sankcija za krivična djela povezana sa nasiljem nad ženama, te zaštitu i podršku žrtvama nasilja prilikom napuštanja nasilnih okruženja.

David Saunders iz organizacije UN Women u BiH navodi da je svaka druga žena starija od 15 godina iskusila je neki vid fizičkog, psihološkog ili seksualnog nasilja, dok je konkretno seksualno nasilje iskusilo 38% žena.

Iako se primjećuje napredak u sudskim praksama koje se trude suzbiti nasilje nad ženama, stručnjaci ističu nedovoljan napredak, što se ogleda i u nedavnim slučajevima ubistava.

Osim toga, važno je istaći da femicid još uvijek nema općeprihvaćenu definiciju niti je prepoznat kao poseban zločin u sudskim praksama u Bosni i Hercegovini.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, bivši i trenutni partneri muškarci su identifikovani kao glavni počinioci najvećeg broja ubistava žena.

## **Zaključno razmatranje**

Neriješeni statusni problemi i nedovoljno finansiranje Grada Sarajeva, a što je u ingerenciji viših instanci vlasti, negativno se odražava na gradski budžet. U situaciji u kojoj su nedostatna finansijska sredstva za normalno funkcioniranje institucije i samog glavnog grada BiH i FBiH, teško je provoditi politiku rodno odgovornog budžetiranja. Ipak, prethodnih godina se iz budžeta finansirao veći broj projekata u partnerstvu, bilo sa drugim institucijama, lokalnim zajednicama, ili nevladinim organizacijama, te međunarodnim partnerima.

Pod ovu kategoriju finansiranja, najdirektnije se može podvesti jedino projekat „Pomoć majkama porodiljama“ za čije je provođenje svojevrjeme Grad izdvojio ukupno, cca 5.000.000,00 KM.

Međutim i u projektima „Sigurna kuća“, stipendiranje učenika i studenata, podrška sportskim klubovima i slično, veliki broj direktnih korisnika su bile žene, odnosno djeca i mladi, pripadnice ženskog spola, o čemu se i vodilo računa.

## **Prijedlog**

Predlaže se Gradskom vijeću Grada Sarajeva da se opredijeli da produži primjenu aktuelnog Akcionog plana Rodne ravnopravnosti Grada Sarajeva za još četiri godine, a odgovarajući tekst potrebnih akata, u tom slučaju, bit će dostavljen Gradskom vijeću na utvrđivanje.